

Svennes Sameige og Utmarkslag
Ulnes Sameige og Utmarkslag
Granheim Sameige
Vestre Slidre Statalamenning
Nord-Aurdal kommune
Vestre Slidre kommune

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 Trondheim

Fylkesmannen i Innlandet
Postboks 987
2604 Lillehammer

TILBAKEMELDING PÅ FORSLAG OM SUPPLERENDE VERN – STØLSVIDDA I NORD-AURDAL OG VESTRE SLIDRE KOMMUNER

Fylkesmannen i Innlandet har på oppdrag fra Miljødirektoratet valgt å peke på blant annet «Stølsvidda» i Nord-Aurdal og Vestre Slidre kommuner som mulige områder for Supplerende vern.

Kart som er oversendt, viser at det totale området som er foreslått ilagt vernerestriksjoner er på anslagsvis 200 000 daa. Herav er om lag 1/3 foreslått som naturreservat, mens resten er foreslått som landskapsvernområde.

Eierne av området i Nord-Aurdal er i hovedsak hhv. sameigerne i Svennes Sameige og Ulnes Sameige. Disse sameigene driftes av hvert sitt utmarkslag, hhv Svennes Utmarkslag SA og Ulnes Utmarkslag SA. Svennes Sameiges areal er på om lag 85 000 daa. Sameiga har om lag 140 medeiere og til sammen om lag 160 støler. Ulnes Sameiges areal er på om lag 100 000 daa. Denne sameiga har om lag 120 medeiere og til sammen om lag 130 støler. I tillegg omfattes Granheim sameige, som er ei mindre sameige på om lag 400 daa, og med 9 sameigere.

Området i Vestre Slidre ligger innenfor Vestre Slidre statsalmenning. Det er om lag 400 bruksberettigede i denne almenninga, og det er det lokale fjellstyret som styrer over det meste som har med landbruks- og naturressursene å gjøre.

En vil innledningsvis bemerke at dette området langt fra består av «uberørt natur». Her har det foregått næringsvirksomhet i hundrer, for å ikke si tusener, av år. Fra historisk «tungindustri» med jernbrenning, til moderne tids bruk med beiting, jakt, fiske, stølsdrift og dyrking. Landskapet bærer preg av nettopp å være et kulturlandskap hvor utnyttelsen har vært forskjellig etter «tida og tilhøva», men alltid med en respekt for området.

Området er helt vesentlig for driften av de små gårdene i Valdres. Brukene her har for lite innmark hjemme i bygda, og beite- og dyrkingsarealene på fjellet har vært, og er fortsatt, vesentlige for landbruksdriften.

I dette området har det vært gjennomført områdetiltak i form av offentlig-privat samarbeid i over 30 år nå. Hensikten har vært en kombinasjon av registrering, bevaring og tilrettelegging for fortsatt næringsvirksomhet. Det er gjennomført flere prosjekter med statlig finansiering for kartlegging og registreringer. «Stølsviddaprosjektet», et samarbeidsprosjekt mellom grunneierne, Nord-Aurdal kommune og Fylkesmannen i Oppland, pågikk i om lag 15 år fram til 2007 i dette området. Utprøving

av metoder innen kulturlandskapsforvaltning var et av målene. Kommunen har ytt store SMIL-midler til tiltak også etter 2007. I 2018 ble området kategorisert som et Utvalgt kulturlandskap (UKL). Det er etablert en effektiv organisering av dette, og i fjor ble det løyvd tilskudd til prosjekter på til sammen 950 000 kroner. I år er området tildelt 1,7 millioner. Stikkord er tradisjonell gjerding, beiterydding både på innmark og i utmark, sikring av vannkilder for melkeproduksjon på støl, bygningsvern mm.

Riksantikvaren var med under etableringen av UKL, og gav der til kjenne at området mest sannsynlig vil få status som Kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse (KULA).

Kommunene har også hatt en aktiv rolle i arealforvaltningen av området, ved at området i kommuneplanens arealdel er angitt med hensynssone/egen LNF-kategori både i Nord-Aurdal og Vestre Slidre.

I fjor ble det etablert en historisk vandrerute benevnt som «Stølsruta» i området. Dette som et samarbeid mellom DNT, Valdres Natur- og kulturpark og grunneierne.

Det meste av landbruksdriften foregår innenfor området som er foreslått avsatt til landskapsvernområde. Likevel har man også i områdene som er foreslått avsatt til naturreservat en aktiv drift. Mye av det best jaktterrenget for både fugl og storvilt ligger innenfor naturreservat-området. Det går veger her – både gamle stølsveger/traktorveger, og moderne bilveger (dette siste særlig i Ulnes Sameige – adkomstene til støslagene Tyrisholt og Gauklia går gjennom det foreslåtte naturreservatet). Det er utøvd aktiv skjøtsel av vegetasjonen også innenfor dette området, i alle fall siden 1960-tallet, med brenning, krattknusing og hogging av pionertrær for å hindre at både bjørk- og granskog etablerer seg. Området er også et fantastisk og lett tilgjengelig turterreng, og det blir kjørt mange mil med skiløyper her.

Det er også verdt å nevne at områdene som er forslått som naturreservat er fellesområder både i sameigene og selvsagt i statsalmenningen. Dette betyr at det er fellesskapet som bestemmer i disse områdene, og ikke enkeltgrunneiere med avvikende oppfatning om hvordan området skal nyttes.

Ved et vedtak om vern som naturreservat og landskapsvernområde, så frykter vi som grunneiere, bruksberettigede og kommune at områdets kvaliteter både for næringsdrift og for opplevelse for allmenheten skal bli ødelagt. Både ved at det blir lagt begrensninger på den aktivitet som har formet området til det som det fremstår som i dag, og at området i praksis vil kunne gro igjen fordi det kan bli lagt begrensninger både på ferdsel og rydding. Og om det ikke blir lagt begrensninger på aktivitet i teorien, så kan det faktum at tiltak må godkjennes sentralt, eventuelt via en forvaltningsplan, i praksis umuliggjøre mange positive og nødvendige tiltak. En merker seg at i Langsua Nasjonalpark, som berører blant annet Skrautvål Sameige, ble vedtak om vern gjort i 2011. En forvaltningsplan skulle etableres i etterkant. Dette har vært en tung og byråkratisk prosess, og forvaltningsplanen er enda ikke vedtatt - 8 år etter. Dette er selvsagt helt uakseptabelt.

Ved en sentralisert verneforvaltning fjerner man seg fra den lokale forvaltningen som har vist seg å fungere.

Vi merker oss også at det i visse miljøer innenfor politikk og forvaltning er en gjennomgående holdning at dersom man bare får vernet et område, så er det sikret for ettertiden. Vi tør å påstå at for områder som er i aktiv bruk, så vil et vern ofte tvert imot forringe områdets kvaliteter vesentlig.

På bakgrunn av momentene som fremmes i dette brevet, samt det faktum at grunneierne selv har klart å ivareta området og naturkvalitetene her på en god måte i generasjoner, anser vi det som totalt meningsløst at området Stølsvidda skal være med videre inn i en verneprosess. Vi krever

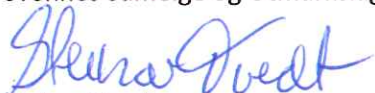
området tatt ut av lista, slik at den gode, lokale forvaltningen utført av bevisste grunneiere og kommuner fortsatt kan holde fram.

Ulnes Sameige og Utmarkslag

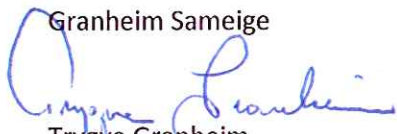
Kai Olav Amundsen
Styreleder

Svennes Sameige og Utmarkslag

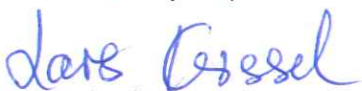
Steinar Tvedt
Styreleder

Granheim Sameige

Trygve Granheim
Leder

Vestre Slidre fjellstyre

Lars Kvissel
Leder

Nord-Aurdal kommune

Inger Torun Klosbøle
Ordfører

Vestre Slidre kommune

Eivind Brenna
Ordfører